



Anja Mugerli

Rdeči petelin

Iz bele megle je videti le vrh zvonika in streho gasilskega doma, vse ostalo je potopljeno v mleko. Ko se pobočje začne spuščati, mu vlaga kot mehak mah napolni nosnice. Na njegovi koži se spreminja v drobne kapljice in v njem se vse bolj razraščata občutek mraza in osamljenosti, ki se ju spominja iz otroštva. Potem od nekod pride drug spomin: tople dlani, ki se pritihotapijo pod njegovo obleko in ga objamejo okrog trebuha. Za nekaj časa tako mraz kot osamljenost čudežno izgineta.

*

V resnici ni hotel na pot. V več kot dveh desetletjih si je ustvaril življenje daleč stran od teh krajev temnih gozdov. A ko je odprto pismo ležalo pred njim, si je prvič očital, da ni šel dovolj daleč. Moral bi oditi v Avstralijo, kamor je odšel Samuel, ki se ga je iz neznanega razloga oprijel vzdevek Vrabec, ali pa vsaj v Italijo, kamor je šel Timotej, ki so ga vedno klicali Tej, zadnja leta pa se je v vse redkejših pismih podpisoval kot Teo. Ob misli na tretjega, ki so ga edinega klicali z njegovim pravim imenom, Mihael, si je blazinice prstov premočno pritisnil na veke, tako da je po tem, ko je spet odprl oči, med črkami v pismu mrgolelo črnih pikic.

Besede, da je mati Sabina umrla naravne smrti, mu niso prinesle pomiritve. Pravzaprav je ni videl toliko časa, da je bil prepričan, da je umrla že veliko prej. Pismo je hotel že zavreči, ko mu je pogled obstal na zadnjem

delu. Pokopališče v malem kraju, kjer je odraščal, je bilo polno in za Sabino Bordon ni bilo prostora, mu je pisal pošiljatelj. Morali bi prekopati enega izmed grobov, tega pa niso mogli narediti brez *obreda*. Začudilo ga je, da obred še vedno, po vseh teh letih, sploh izvajajo. List papirja je spravil nazaj v ovojnico in si pripravil torbo za na pot.

*

Vse, kar ve o njej, je, v katerem kraju živi in da jo kličejo Evica – tako je napisal pošiljatelj v pismu. Ne ve, v kateri izmed hiš naj jo išče. Megla na cesti zaduši vsak njegov korak. Medtem ko hodi, roke rahlo privzdigne predse, kot bi lovil ravnotežje. Občutek, ki ga zajame ob nenadnem zvonjenju, je podoben tistemu, ko skoraj zdrsneš v prepad. Za vogalom se izriše senca zvonika, ki ga je videl z vrha, nato še silhuete. Iz megle prihajajo, kot bi stopale iz drugega sveta. Na čelu hodi župnik. Za njim štirje nosijo krsto. Ne preostane mu drugega, kot da jim sledi, pri čemer vso pot premišljuje, ali je katera izmed žensk, ki si okrog telesa tesno ovijajo črne rute, morebiti Evica.

Nametani nagrobniki nepričakovano vznikajo iz beline in vsak njegov korak je bolj negotov. V ustih začuti okus po vlažni zemlji in že hoče oditi ter počakati, da pokop mine, ko se sprevod ustavi. Nad zemljo leži mlečna tišina. Nobene glasbe ni in župnik ne spregovori. Nosači krsto neslišno položijo poleg odprtega groba. Potem se ena izmed žensk zgage, sname si črno ruto in podnjo se zablešči belina. Mlada ženska poklekne na zemljo in si z glave potegne beli robec, tako da se ji po ramenih usujejo zlato rjavi lasje. Na vratu začuti hlad drobnih kapljic in od nekod vznikne podoba njegove lastne dlani, ki iz tistih zlato rjavih las povleče črnega hroščka, še vedno živega, z migetajočimi nožicami. Ženska seže v grob, in ko se spet vzravna, v rokah drži sivo lobanjo z rjavimi zaplatami zemlje. Položi si jo na krilo in on se zdrzne. Nekdo k njej postavi vrč, iz katerega ženska z golo roko zajame vodo in jo polije po lobanji. Curki vode se zlivajo po njenem krilu in s seboj odnašajo zemljo, dokler lobanja ne dobi istega odtenka kot megla. Nato jo nežno zavije v beli robec. Kot otroka ali zadnji hlebec kruha jo drži v naročju, dokler nosači krste ob tistem mrmranju molitve ne spustijo v grob, šele potem jo položi na rakev.

*

Kot najstarejšemu mu je pripadla pravica, da se je nekoč kot otrok udeležil obreda umivanja in zavijanja lobanje. V resnici se ni hotel, a kot najstarejši ni mogel ali smel pokazati strahu. Ne spomni se več, ali mu je to povedala

Sabina, a nekako je vedel, da obred služi temu, da zemlja novega mrtvega ne izvrže, in da gre za izkazovanje časti zadnjemu pokopanemu v grobu. Medtem ko je skupaj s Sabino hodil na repu pogrebnega sprevoda, mu je korak hromila misel na mrtve. A namesto obreda se danes jasno spomni tega, kako je med tem, ko so stali okrog prekopanega groba, na pokopališče prišla *ona* in se med ljudmi zrinila do njega, predvsem pa tega, kako ga je toplota, ki je puhtela iz njenega telesa, čudno pomirila.

Med odraščanjem mu ni bilo nikoli pretežko narediti še njenega dela pri hiši ali ji zvečer, ko je prišel iz delavnice, kjer je opravljal vajeništvo, pomagati pri domači nalogi. Osrečeval ga je nasmeh, ki mu ga je namenila, ko je v njen zvezek pisal rezultate na koncu računov, pri čemer se je trudil natančno posnemati njen rokopis. Raje kot v hiši je čas preživljala na prostem in veliko raje je prepevala kot govorila, saj je tako zakrila svoje jecljanje. Še leta zatem, ko je odšla, se je spominjal melodije, ki si jo je najraje mrmrala, ko je mislila, da je nihče ne posluša. Najbolj jo je privlačilo tisto, kar se je skrivalo pod zemljo: žuželke, mravljišča, drobne, skoraj strohnele ptičje kosti. Ko ni vedel, kje je, je moral le slediti drobnim jamam, skopanim v zemljo.

Nekega večera sta ga na pragu sprejela vznemirjeno Sabinino govorjenje, ki je prihajalo iz notranjosti hiše, in lesena škatla na tleh. Škatlo je izdelal v lesarski delavnici in ji jo podaril. Okrasila jo je s sličicami, ki jih je izrezala iz Sabininih revij in ob pogledu na katere ga je vsakič čudno spreletelo. S pokrova so vanj gledale oči brez preostalega obraza, črke, nametane brez reda, in nepovezani deli človeškega telesa. Čisto na sredini je bila prilepljena podoba angela z belimi, skoraj prosojnimi krili, čez katera so se vile rdeče in modre žile.

Sključenih ramen je stala ob oknu, dlani so se izgubljale v gubah njenega krila. Medtem ko je bil njen obraz v senci, je bil Sabinin ožarjen z rdečkasto svetlobo, ki je na nebu ostala zatem, ko je sonce potonilo za obzorje. "To čudaštvo se mora končati. Tega ne mislim več prenašati." Sabina je zgrabila njene roke, jih potegnila iz gub blaga in tako razkrila dlani, počrnele od zemlje. Žerjavica v ognjišču je komaj slišno prasketala. Ni se spomnil, da bi bili v prostoru tudi Tej, Vrabec in Mihael; mogoče jih ni bilo ali pa jih je iz svojega spomina na tisti dan izbrisal. Kot bi hotel razvozlati skrivno sporočilo, je skušal razbrati poteze na njenem obrazu, a razločno je videl le ušesa, ki so ji štrlela izpod las in kot dve lučki žarela v rdeči svetlobi.

Pozneje je Sabina pred njim dvignila pokrov na škatli. Na dnu je ležalo nekaj negibnih hroščev in majhno okostje, ki je po obliki sodeč pripadalo miši ali kateremu drugemu malemu glodavcu.

“Samo otrok je. Otroci so radovedni, vse jih zanima ...”

“Zakaj je ne zanimajo rastline?” mu je oporekala. “Ali okrasni kamni? Ali obleke, za božjo voljo? Kar koli, kar lahko najdemo na zemlji in ne pod njo?” Čez škatlo je tresnila pokrov. “Dovolj imam tega, da vsak dan prihaja domov vsa umazana od zemlje. Črno ima za nohti in za ušesi, kot bi tudi z glavo rila po zemlji. Kaj si bodo mislili ljudje, če jo bodo videli tako hoditi okrog? Povem ti, kaj: da jo zanemarjam.” Škatlo je dvignila v zrak, pri čemer je pazila, da jo je držala stran od svojega telesa. “Ko se ji približam, lahko voham zemljo, po kateri koplje cele dneve ...”

Prosil jo je, naj škatlo pusti njemu, da bo on poskrbel zanjo. Potem ko je povečerjal, je stopil na dvorišče, da bi pokadil cigareto. Skupaj s črno vrečo se je postavil pod nadstrešek, da Sabina z okna svoje spalnice ne bi videla oranžne lučke v temi. Vsakič, ko je povlekel, je povlekel z vso močjo, da je cigareta med njegovimi ustnicami zaprasketala, podobno kot žerjavica v ognjišču. Ko je dogorela, jo je skrbno ugasnil v travi in razprl črno vrečo. Na vrhu je ležala škatla; kljub temi je lahko videl belkasti obris angela. Pomišljal je le za trenutek.

Ponoči se je prikradla v njegovo podstrešno sobico. Prepoznal je njene tihe korake na tleh; edina poleg njega je vedela, na katerih mestih parket škriplje, in se jim izognila. Svoje telesce je pritisnila ob njegov hrbet in mu roke zakopala pod majico. V hladni marčevski noči bi pričakoval, da bodo mrzle, a bile so prijetno tople. Prekril jih je s svojo dlanjo in skoraj v istem hipu zaduhal vonj po zemlji.

*

Medtem ko se megla okrog njiju dviguje, na njej išče nekaj znanega, kar bi lahko povezal s toplimi dlanmi na svojem trebuhu, a obraz ženske pred njim je brezizrazen, kot bi nekdo ugasnil luč v hiši. Pogled spusti na vitki vrat, kožo, ki izginja pod črno obleko, na madeže od zemlje na krilu in nato na dlani, ki ji visijo ob bokih. ... *črno za nohti* ... Kot bi opazila njegov pogled, skrije roke za hrbet, potem pa ga kljubovalno pogleda.

Z njo gre do sobice, ki jo najema pri neki družini. Hiša stoji nasproti gasilskega doma. Sledi ji po ozkih stopnicah. Soba je majhna, okno gleda na zahod. Zvečer ob jasnem vremenu mora biti prostor oblit z rdečo svetlobo, pomisli, potem na mizi prepozna leseno škatlo z angelom. “Obdržala si jo.” Angel je zbledel in rdeče ter modre žile so postale sive. Prime ga skoraj neustavljiva želja, da bi jo odprl.

Do najbližje postaje pešačita slabo uro in zamudita vlak. Ne preostane mu drugega, kot da stopi v prenočišče čez cesto. Prosta je le soba z zakonsko

posteljo. Razen postelje, mizice s tankimi nogami in ogledalom na steni ni v njej nič drugega. S pogledom ji sledi, ko torbo odloži na desno stran postelje, nato pa iz nje vzame ruto in zakrije ogledalo. Spomni se dneva, ko so jo pripeljali, vso izstradano in skuštrano, kot bi jo privlekli od kdo ve kod. Sabina ji je pokazala, kje je kaj v hiši, potem pa ji odredila še zadnjo prazno sobo. Z nikomer ni govorila in samo enkrat ga je pogledala; tak pogled je videl že nekoč prej, ko so ga mizarji povabili s seboj na lov. Nekdo mu je v roke potisnil puško in mu ukazal, naj jo ves čas drži usmerjeno proti tlom in naj jo dvigne le, če bodo srečali divjad. A ko so na mali jasi uzrli srnjačka, puške ni dvignil. Žival je pogledala naravnost vanj in tik preden je moški ob njem ustrelil, je vse njegovo telo posrkal obupan črni pogled, pogled nekoga, ki ve, da nima več izhoda. Zgolj nekaj ur je bila v hiši, ko je opazil, da so vsa ogledala zakrita, čeznje so viseli rute in šali. Sabina ni rekla ničesar, a naslednjega dne je vsa ogledala snela in jih odnesla stran.

Na dvorišču pred prenočiščem si prižge cigareto. Spustil se je mrak in na drugi strani ceste vidi le še obris male železniške postaje. Noče se vrniti v sobo, najraje bi spal kar tule, pod zvezdami, tako kot je to naredil, ko je za vedno odšel iz hiše Sabine Bordon: pustil službo v mizarški delavnici, prodal svoje knjige in skoraj eno leto potoval po svetu; spal, kjer je naneslo: na senikih, v gozdu, na trati pod milim nebom ... Vsako jutro je odprl oči, lačen novega dne. Globoko je zajemal jutranji zrak, vedoč, da lahko končno okusi svobodo: dišala je po rosi na listih, po izpušnih plinih, ki jih je nosilo s ceste, po borovcih v gozdu, po jasmínu, ki je cvetel na nekem vrtu, po pokošeni travi in – to ga je presenetilo – po vlažni zemlji. Dokler ga ni nekega dne na poti prehitel gasilski tovornjak s prižgano sireno. Na nebu je opazil črn dim. Medtem ko je tekkel proti njemu, je čutil, kako se vročina v zraku stopnjuje. Obstal je sredi gruče ljudi in presunjen opazoval ogromne curke vode, ki so se bojevali s plameni.

Ko se povzpne po stopnicah, namesto v sobo zavije v skupno kopalnico. Narahlo potrka po vratih, in ko ne dobi odgovora, previdno pritisne na kljuko. Prostor je majhen in brez okna. S stropa visi gola žarnica in rumena svetloba pada na njeno telo. Zgornji del obleke si je odpela, tako da ji visi čez boke in razkrije goli trup, po katerem polzijo kapljice vode. Ko se obrne k njemu, mu pogled obstane na njenih prsih: popolni krivulji in bradavicah, temno rdečih kot češnje. Vrata premočno zapre in tresk odmeva po stopnišču.

Spat gre neumit, z vonjem po cigaretah na prstih. Ko pride v sobo, se pretvarja, da spi. Njeni gibi so komaj slišni in za hip pomisli, da je sploh ni več v prostoru. Potem začuti premikanje vzmetnice. Njegovo telo leži

čisto na robu postelje in se ne dotika njenega, a vseeno lahko čuti toploto, ki puhti od nje.

*

Zjutraj se po tirih zliva sivkasta svetloba in zrak namesto po vlakih diši po gozdu. Ponoči je komaj kaj spal in takoj, ko sedeta v kupe, se pogrezne v spanec, kot bi se njegovo telo lahko sprostito šele zdaj, ko pod seboj čuti gibanje. Tik preden zaspi, se spomni besed, ki mu jih je napisal Vrabec v svojem prvem pismu iz Avstralije, nekaj o tem, kako aborigini verjamejo v sanjski čas, v katerem človek zaživi, ko zaspi.

V daljavi zagleda rdečkaste skale. Že zelo dolgo je na poti. Njegove obleke in las se oprijema rdeč prah. Hiti po puščavi, da bi skale dosegel še pred nočjo. Z njim je Mihael, petnajst let star, s kot saje črnimi lasmi in modrimi očmi, za katere je Sabina nekoč rekla, da so videti, kot bi nekdo ukradel malo barve z neba in mu jo vbrizgnil, ko se je rodil. Skale rdečkasto zasijejo v večerni svetlobi, a ne glede na to, koliko poti prehodita, se zdijo vedno enako oddaljene. Vse bolj utrujen je in komaj drži korak z Mihaelom, ki se večkrat obrne in se mu nasmehne, kot bi ga hotel spodbuditi. Potem opazi, da njegova oblačila niso prekrita z rdečkastim prahom, temveč so čista, kot bi se prahu ob vsakem koraku otresel. Ustavi se in Mihael se obrne: poblisk modrine sredi rdečkastega ozadja.

Mimo okna beži pokrajina, porasla s travo in redkimi drevesi, sem ter tja na obzorju vznikne hiša. Vse je videti sivo, nikjer ni rdeče iz sanj. Potem v šipi uzre odsev neznanega obraza. Starejša ženska s košaro v naročju se mu nasmehne. "Vaša žena je stopila na hodnik."

Pogleda prazen sedež pred seboj. "Ni moja žena. Moja sestra je."

Okno na hodniku je rahlo odprto in veter ji mrši lase.

"Ali prideta tudi Tej in Vrabec?" Besede ji gladko zdrknejo iz ust; ne jeclja več.

"Prvi živi v Italiji, drugi v Avstraliji. Predolgo bi trajalo, da bi prišla."

Stoji tako blizu nje, da lahko vidi zlate pege v njenih rjavih očeh. Tisto, česar ni mogel najti včeraj, zdaj vidi z lahkoto, in kot da ne bi preteklo celo življenje, se mu zdi, da lahko tako kot nekoč bere njene misli. O tem, kako tako Tej kot Vrabec živita na begu pred lastnimi strahovi. Prvi, ki je že kot otrok požrešno skrnil vsak kovanec, ki ga je prejel, je zdaj premožen in živi v vili z bazenom ter razgledom na Firence; drugi, zmeraj nemiren, kot bi se bal predolgo ostati na istem mestu, je zdaj sredi avstralske puščave, kjer ima toliko prostora, da se mu ne bo nikoli več treba počutiti ujet.

"Sanjal sem Mihaela."

Mihael – zmeraj brez želja in s preveč strahovi, da bi jim lahko ubežal. Njena topla dlan zdrsne v njegovo in on ve, da razmišlja o istem kot on: vrata se odprejo in v svoji spalnici visi Mihael, z vrvjo okrog vratu in z nasmehom na ustnicah, kot bi končno našel mir. Sabina je na njegov grob posadila spominčice. Rekla je, da se bo tako vedno spominjala njegovih modrih oči. Hotel jih je izruvat. Sam si nikoli več ni hotel v spomin priklicati mrtvih modrih oči, ki so vanj strmele izpod stropa.

Škatlo so našli teden dni za Mihaelovim pogrebom. Sabina jo je med pospravljanjem njegovih stvari privlekla izpod postelje in iz sebe izpustila krik. Ko je priteknel v sobo, je bil njen obraz siv od groze, škatla pa je ležala v kotu. Pokrov se je odlomil in v notranjosti je lahko videl živalsko okostje. Hotel jo je pobrati, ko je Sabina zakričala, naj se je ne dotika. Strmela je mimo njega, in šele ko se je obrnil, jo je zagledal na pragu. “Poberi svojo svinjarijo in izgini,” ji je ukazala Sabina.

A tedaj je še ni spodila od doma. Takrat še ni poklicala socialne in jim povedala o njenih čudaštvih, o škatli, polni mrtvih žužkov in plesnivih kosti, ki jo je skrivala pod Mihaelovo posteljo. Čeprav tega ni rekla na glas, je vedel, da jo krivi za Mihaelovo smrt, da verjame, da ga je njeno čudaštvo nekako začaralo, da so ga kosti, ki jih je izkopavala iz zemlje in hranila pod njegovo posteljo, poklicale v smrt. Vedel je, da Sabina to misli, ker je isto pomislil tudi sam. A njega k tej misli ni napeljal strah, temveč ljubosumje. Prizor, kako namesto v njegovo leze v Mihaelovo posteljo in kako namesto njega objema Mihaela, mu je povzročal slabost. Ni hotel več govoriti z njo in biti v istem prostoru kot ona. Ko je sedla za mizo, da bi večerjala, je sam vstal in odšel iz sobe. Tako kot je ponoči zaklepal svoja vrata, je znotraj sebe gradil steno nepopustljivosti: *Nikoli več*.

A ob neki priložnosti, ko sta ostala sama v hiši, je postalo njegovo hrepenenje po njej nemogoče. Gledal jo je, kako na dvorišču obeša perilo. Lasje in krilo so ji plapolali v sapi, kamenčki so škripali pod njenimi stopali. Bila je preprosto tam in nepopustljivost v njem se je začela drobiti. Opazila ga je šele, ko je stal tik za njo. V primerjavi z njim je bila drobna in lahko bi jo pokončal, dovolj bi bilo le nekaj udarcev, a ko jo je zgrabil, se je dolgo in nepopustljivo ruvala z njim. Šele ko je ležala pod njim, se je zavedel njenega telesa. Njeno otroško koščenost je nadomestila mehkoča, ki ga je vznemirila. Globoko je dihala in mu zrla v oči kot prestrašena žival. Hotel jo je vprašati, zakaj škatle ni skrila pod njegovo posteljo, konec koncev je bil on tisti, ki jo je povlekel iz črne vreče za smeti in ji jo vrnil. Namesto tega je z dlanjo segel med njene lase in na plan potegnil črnega hroščka.

Nekaj trenutkov sta opazovala njegove nožice, ki so tekle v prazno. Potem jo je poljubil in po njegovi notranjosti se je razlila rdečina. Dvignil jo je in jo nesel v svojo sobo. Pri belem dnevu sta ležala gola v postelji, brat in sestra, ne po lastni izbiri, temveč po spletu strašnih okoliščin, ki jih prinese življenje, kot sta ognjišče, na katero je oče pozabil namestiti varovalo, in poleno, ki je padlo na preprogo in tam najprej tiho tlelo, kot bi ne bilo nič, dokler niso plameni nenadoma obliznili zaves, naslanjača, omare ... Globlje, kot je bil v njej, bolj je bledela podoba goreče hiše, v kateri je izginilo vse, kar je poznal kot otrok, vključno z njegovimi starši. Jokal je. Oba sta jokala. In potem je bilo vsega konec. Sabina je vstopila v sobo in ju našla.

*

Dom za otroke so poimenovali po Sabini Bordon. Na igrišču, ograjenem z mrežasto ograjo, skupina fantov igra nogomet. Na stopnicah sedi peščica deklic, ki se med njunim vzpenjanjem proti vhodu umaknejo vsaka na svojo stran, kot bi se pred njima razprlo morje.

Upravnik doma, ki mu je poslal pismo, je moški s prijaznimi očmi in gosto brado. Povabi ju v malo kuhinjo, kjer si, kot pove, otroci sami pripravljajo obroke.

“Samostojnost in odgovornost, to je vse, kar lahko damo tem otrokom, preden jim najdemo pravi dom,” reče, ko prednju položi skodelici čaja. Potem govori o Sabini Bordon. Govori z žametnim, svetlim glasom, kot bi hotel o njej povedati samo lepe stvari. “V oporoki je ves denar zapustila našemu domu. Brez njene pomoči ga ne bi bilo. Tako si je želela, da bi lahko bila pokopana v svojem kraju. Veseli me, da sta se odzvala na moje pismo.”

Čuti nelagodje, ki se dviguje od tal po njem. Prehitro srkne iz skodelice in čaj ga speče v jezik.

“Seveda pa smo zelo hvaležni tudi gospodu Timoteju Bordonu,” ujame upravnikove besede. “Brez finančne pomoči, ki nam jo letno namenja, bi težko shajali ...”

Skodelico z glasnim žvenketom odloži na krožniček. V jeziku ga ščemi. Zakaj mu ni tega Tej nikoli omenil? Niti potem ne, ko mu je poslal sporočilo z novico o Sabinini smrti. Namesto odgovora tišina. Teo tiho sedi pred svojo vilo in strmi v reko Arno. “Zakaj pa niste pisma poslali njemu?” Res: zakaj je moral na pot on, ki Sabine ni videl že več kot dvajset let, on, ki je njena pisma neodprta pošiljal nazaj, da bi ji le postalo jasno, da noče imeti več nobenega opravka z njo?

“Sabina Bordon je v oporoki napisala, naj obvestimo vaju in nikogar drugega,” reče upravnik, a ga komaj sliši. Ona medtem sedi popolnoma

mirno, z očmi, uprtimi v upravnika, kot bi se strinjala z vsako njegovo besedo, kot bi pozabila, kaj se je zgodilo *potem*.

Potem ko so jo odpeljali, teden dni ni vstal iz postelje. Zavil se je v rjuhe, ki so še vedno dišale po njej, zaklenil je vrata svoje sobe in ni se odzval na Sabinine klice. Ponoči se mu je bledlo od bolečine in v polsnu je slišal nje-ne tihe korake, čutil je lahno premikanje žimnice in njeno sapo na svojem vratu. A ko je razbolen od hrepenenja čakal, da se njene dlani dokopljejo do njegove gole kože, se to ni nikoli zgodilo.

Sabina je imela dovolj: Teju in Vrabcu je ukazala, naj njegova vrata vržeta s tečajev. S hrupom je v sobo vdrl svet, preveč bel in prazen, da bi ga lahko prenesel. Sabini je zakričal v obraz, naj *izgine*. Klofuta, ki je iznenada priletela, je prinesla kratko zbistritev, kot bi glavo potopil v ledeno mrzel potok.

Sabinin obraz je bil videti žalosten, kot še nikoli prej. "Bedak si, če verjameš, da je lezla samo v tvojo posteljo."

Pljunil ji je v obraz in se pognal mimo nje. Tekel je brez pravega cilja, edino, kar je opazil, je bilo, kako se je prostor okrog njega razprl. Ustavil se je šele pri gozdu, kjer so se mu stopala vdrla v rahlo zemljo. Ugotovil je, da je bos.

Izkopati jamo je bilo čisto preprosto. Pomagal si je z vejo, nato pa nadaljeval kar z rokami. Potem se je slekel in legel v luknjo. Zemlja je bila hladna in mehka in na svoje golo telo jo je trosil, dokler ni bil popolnoma prekrit. Vlaga mu je najprej mehko pritisnila ob nosnice in ušesa, mraz je zadušil vsak zvok. Popolnoma negibno je ležal pod prstjo in tedaj jo je zaslišal: melodijo, ki si jo je vedno mrmrala. Vedel je, da je le še vprašanje časa, preden bodo njene dlani, ki jih je tako ljubil, odkopale zemljo in ga našle. Zemlja okrog njegovega telesa je utripala v njenih korakih, ki pa so bili vse počasnejši, dokler se ni zavedel, da je to njegovo srce, ki se upočasnjuje. Vse plitveje je dihal in skupaj s kisikom je iz njega puhtelo upanje, da bo zares prišla. Izdihnil je, misleč, da še zadnjič, in napol je pričakoval, da ga bo zemlja pogoltnila vase, namesto tega pa je temo nad njim prebila svetloba in neke roke so ga s takšno silo potegnile na plan, da mu je vzelo sapo. Vdih in izdih sta se v njegovih pljučih spremenila v hlipanje. Popolnoma gol in z zemljo v laseh je jokal v Vrabcčevem objemu, medtem ko je Tej tiho stal zraven.

Čuti, kako mu telo dreveni na pretrdem stolu, zato zamrmra opravičilo in gre ven. Z dolgimi koraki prečka igrišče, ne meneč se za glasno protestiranje fantov, ker jim je prekinil igro. Po cesti se odpravi proti pokopališču,

mimo na novo zgrajenih hiš. Skoraj ničesar ne prepozna, dokler mu korak ne obstane pred Sabinino hišo: čez dvorišče je še vedno napeta vrv in na njej visi pozabljena obleka.

Nekoliko naprej asfaltirano cesto zamenja makadamska steza. Kamor koli pogleda, vidi polja, zeleno-rjave preproge vse do obzorja. Tu se nekaj v njem zgane, najprej komaj opazno, potem vse močnejše, kot mačka, ki si pretegne gibko telo. In potem pride do pogorišča. Le zakaj ni tega dela še nihče prekopal in na njem nečesa posadil? Morda pa iz te zemlje nič ne raste. Ali pa je nekdo hotel, da bo pogorišče našel na istem mestu, če se bo kdaj vrnil sem. Stoji vzravnan, s stopali, uprtimi trdno v tla, a kljub trdnosti začne skozi pore na prosto curljati podoba. Na objokanih licih začuti vročino, ki puhti od goreče hiše njegovega otroštva. Skoraj gol je, na sebi ima le kratke hlačke. Počuti se grozno in ne more nehati jokati, hkrati pa ne more odvrniti pogleda od rdečega petelina, ki grize v nočno nebo. Sabina ga trdno drži v objemu in on še ne ve, da bo pozneje pomislil, kako je lahko nekaj, kar je tako lepo, hkrati tako strašno, oziroma kako je mogoče, da je v nečem tako strašnem takšna lepota.

Gasilci so se trudili vso noč, a zjutraj ni ostalo nič. Sabina Bordon ga je vzela k sebi domov – on je bil prvi, pozneje so prišli še drugi.

*

Na grobu ne rastejo več spominčice. V zemlji zija pravokotna odprtina. Sabina bo ležala v istem grobu kot njen najljubši: Mihael z nebeško modrimi očmi. Pokopališče je ograjeno z visokim zidom in spominja ga na zapor. Odloči se, da nikoli ne bo dopustil, da bi ga stlačili na takšen kraj, da bi bil še po smrti ujet med stene. Kot bi slišala njegove misli, reče: “Ko bom umrla, hočem, da me upepelijo in moj pepel stresejo v morje.”

Sam pa se spomni na parke, skozi katere se je sprehajal v Nemčiji in ki so bili hkrati pokopališča. Drevje je pomešano z nagrobniki in po peščenih potkah tekajo otroci: nobene turobnosti, temveč žametna žalost, oblita s svetlobo.

“Še nikoli nisem videla morja.”

Njene besede ga ne presenetijo – vedno si jo je predstavljal nekje v bližini temnih gozdov, kjer so tla prekrita z vlažno zemljo in mahom –, a kljub temu ga zabolijo. Spomnijo ga na toliko stvari, ki jih kot otroci niso imeli. K Sabini Bordon so prišli zgolj s peščico svojih osebnih predmetov in lastno zgodbo, o kateri pa niso nikoli govorili: zgorela hiša, puščen v smeteh, odvzet neprimernim staršem, zlorabljen, in potem ona, najdena sredi gozda, divja, z vejicami v laseh in z do krvi popraskanimi okončinami.

Prižge si cigareto, dim odnaša v oblačno nebo, nad pokopališčem leži tišina. Evica mu vzame cigareto in si jo potisne med ustnice. Obraz ji za sekundo izgine za modrikastim dimom, potem na njenih licih opazi solze. Tukaj sta, ob Mihaelovem grobu, in ona joče.

“Si ga ljubila?” Vprašanje z več kot dvajsetletno zamudo.

Čez nagrobnike šine njen smeh, solze se zasvetijo kot biseri. “Vedno si bil tako slep, Adam.” Vrne mu cigareto. Na filtru se svetlika njena slina. “Nikoli nisem stopila v njegovo sobo. Ti si bil zame edini. Kaj ne veš, da sva bila midva vedno drugačna?” Počepne in s tal zajame prst. “Oni trije so bežali od svojih strahov, midva pa naravnost vanje ... Ali nisi ravno zato postal gasilec?”

Dlan s cigareto mu od osuplosti obstane v zraku. Strmi v njeno dlan, ki koplje po zemlji, za lastnimi strahovi. V tistem se v oblakih izriše črta in skoznjo posveti večerno sonce. Na koži začuti toploto, kot bi prihajala od sonca, a ve, da v resnici puhti od nje, ki se zdaj postavi poleg njega in reče: “Prihajajo.”

Spredaj so nosači, ki nosijo krsto, za njimi se vleče sprevod. Čisto na koncu hodijo upravniki in otroci. Nosači krsto položijo na tla in ljudje se razvrstijo v nekakšen polkrog, odrasli zadaj, otroci spredaj. Ona poklekne na zemljo in si v naročje položi beli robec. Tik preden se stegne po Mihaelovo lobanjo, on dvigne pogled in vidi, kako nebo gori.